

Гриньова М.В.

Полтавський державний

педагогічний університет

імені В.Г. Короленка

ВПЛИВ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА ЯКІСТЬ ОСВІТИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

Автор досліджує питання підвищення якості освіти через зростання ролі студентського самоврядування та залучення студентів до управління вищими навчальними закладами у системі вищої освіти США. Ключові слова: студентське самоуправління, навчально-виховний процес, залучення, адміністрація, якість освіти.

The author considers the ways to improve the quality of education. The ways include: to raise the prestige of the student government and involve students into forming the education policy in the US higher educational establishments. Key words: student government, involvement, educational policy, university administration, quality of education.

Провідним завданням студентського самоврядування у вищих навчальних закладах США є покращення навчальної, наукової та творчої діяльності студентів. Це означає активну участь студентів у вирішенні завдань навчально-виховної роботи, плануванні та розробці концепції діяльності навчального закладу, формуванні власного індивідуального плану та право на вибір викладача.

Важливими чинниками підвищення якості освіти у вищих навчальних закладах України є встановлення взаєморозуміння, розвиток співробітництва між студентським самоврядуванням, викладачами та адміністрацією та залучення студентів до управління вищими навчальними закладами. Незаперечним є той факт, що мотивація та якість навчання неухильно зростає в умовах, коли адміністрація робить крок назустріч студентам, організовує постійні зустрічі з студентською радою і уважно прислухається до думок студентства. Таким чином, студенти мають змогу висловити свою позицію, обговорити із керівництвом шляхи вирішення проблеми та впроваджувати

рішення, залучаючи до активної роботи все більше молоді. У деяких випадках прагнення молоді активно вирішувати питання покращення життєдіяльності студентів сприймається старшими колегами як втручання у «не свої справи». Керівники університетів намагаються захистити студентів і університет від нерозумних дій. Студенти, у свою чергу, прагнуть свободи і кожне заперечення сприймають як небажання адміністрації рахуватися з їхньою думкою. Встановлення стосунків, які ґрунтуються на довірі та взаємоповазі сприятимуть взаєморозумінню, розвитку співробітництва та зростанню відповідальності студентів за навчання. Вирішити проблему налагодження співробітництва між студентами та викладачами та залучення студентів до участі в управлінні вищими навчальними закладами України допоможе аналіз політики адміністрації вищих навчальних закладів США.

Офіційному залученню студентів до участі у вирішенні питань навчально-виховного процесу та підвищенні якості освіти у вищих навчальних закладах США завжди передували студентські протести. Дослідник Д.С. Шафер виявив три причини, чому адміністрація вищих навчальних закладів все таки вирішила залучати студентів до управління університетами. Перша причина полягає в необхідності організувати процес участі студентів. Неможливо дозволити всім бажаючим брати участь в управлінні навчальним закладом. Необхідно було створити колектив, який би представляв певну групу студентів. Керівники навчальних закладів розуміли, що студентське самоврядування є способом організації участі студентів в управлінні університетом. Нажаль, роки патерналістичної системи виховання послабили дієвість студентського уряду. Його діяльність обмежувалася поверхневими справами, виборам були характерні недемократичність і низьке представництво студентів, діяльність студентського уряду зневажалась активістами і не помічалась студентами.

Перед вищими навчальними закладами США стояло питання підвищення іміджу студентського уряду та залучення активних студентів до діяльності у студентському уряді. Вирішення проблеми вимагало визнання факту, що студенти є суб'єкти навчального процесу і їм притаманні звичайні людські слабини. Вони починають турбуватися коли справа торкається їхніх власних інтересів. Студенти лише тоді будуть працювати, коли вони будуть зацікавлені у результаті. Отже, студентів слід наділити реальними правами та повноваженнями. Відсутність реальної влади є основною причиною відсутності відповідальності і представництва студентського уряду.

Другою причиною залучення студентів до участі в управлінні вищим навчальним закладом є підвищення ефективності діяльності студентів, Студенти виявляли бажання не лише обмежитися виконанням доручених завдань, а й прагнули працювати ефективно. Вони хотіли бачити, як їхні ідеї впливали на діяльність університету. Якщо студентам не надати своєчасної допомоги і не ознайомити їх із процесом прийняття рішень, то у їхніх діях з'являється невпевненість, росте незадоволення. Для того, щоб студенти бачили студентський уряд дієвим, необхідно дати йому реальну владу. Друге,

коли студентський уряд використовує владу і приймає рішення, то такі рішення слід поважати. Студенти звикли спостерігати як адміністрація закладу ігнорує рішення студентського уряду, мотивуючи, що воно не має достатньо підтримки всього студентського колективу. Адміністрації слід навчитись приймати дії студентського уряду беззаперечно, тому що це голос студентів. Навіть коли дії студентського уряду не відповідають загальній думці студентів, не варто втручатися у процес. Протистояння студентів студентському уряду у важливих питаннях приведе до зацікавленості роботою студентського уряду серед електорату і сприятиме підвищенню активності студентів.

Ще однією умовою, яка змінить відношення студентів до діяльності студентського уряду є фінансова підтримка. Рекомендували щорічно виділяти кошти на розвиток студентської діяльності із плати студентів за навчання (внески не можуть перевищувати \$2,00 за студента (наприклад, якщо студентський уряд представляє 25.000 студентів, річний бюджет студентського уряду повинен становити не менше ніж \$50.000)). Фінансова підтримка гарантує зростання інтересу до роботи студентського уряду і зміну характеру його діяльності.

Адміністрація повинна публічно визнати студентський уряд і показати повагу до його діяльності та поводитися із членами студентського уряду як із колегами. Членам студентського уряду повинні виділити площі для забезпечення ефективності його діяльності. Таким чином, адміністрація показує ставлення до студентського уряду як до рівноправного учасника управління навчально-виховним процесом.

І найважливіша причина – ставлення викладачів та адміністрації. Участь студентів у прийнятті рішень стосовно навчально-виховного процесу викликає різну реакцію учасників. Є групи викладачів, які просто відмовлялися обговорювати зі студентами питання навчально-виховного процесу. Адміністрація повинна намагатися усувати недоліки. З некомпетентністю студентів слід боротися за допомогою навчальної програми, пропонуючи курси, які б знайомили студентів із процесом управління університетом. Адміністратор, який відповідає за зв'язки із студентами повинен постійно слідкувати, щоб студенти були заздалегідь проінформовані про можливі рішення та альтернативи [5, 347].

Довіра до студентів, ефективна організація та координація їхньої діяльності уможливила вплив студентів на стан навчально-виховної роботи та підвищення якості освіти. У період реформування вищої освіти США (20-ті роки минулого століття) студенти за власної ініціативи проаналізували стан навчально-виховної роботи у 17 вищих навчальних закладах. Проаналізувавши звіти, які підготували студенти, адміністрація і викладачі усвідомили позитивність результатів такої роботи і зробили висновки: звіти ініціювали певні зміни; студентам можна довірити виконання відповідальної роботи; студенти збирають об'єктивні дані. Успіх пояснювався тим, що звіти були підготовлені на основі ґрунтовного аналізу проблеми, внаслідок чого

адміністрація почала встановлювати шляхи співробітництва зі студентами у питаннях реорганізації вищої освіти.

Ініціатива і активність студентів свідчать про пробудження свідомості та небайдуже ставлення до рівня якості власної освіти.

Так, наприклад, у коледжі Барнард (США) студентська комісія ретельно вивчила діючий навчальний план, розробила його новий варіант плану і представила адміністрації з проханням розглянути як можливий варіант для заміни старого [1, 217]. У звіті вказувалося на три основних недоліки навчального плану: відсутність оглядових курсів, відсутність інтеграції дисциплін, відсутність можливості для спеціалізації на останніх двох курсах у зв'язку з включенням до навчальної програми великої кількості обов'язкових предметів. Це був справжній виклик, тому що саме вказані недоліки були основними причинами змін у навчальних планах.

У звіті коледжу Дартмут студенти пропонували: для всіх студентів першого курсу включити до обов'язкових предметів дисципліни, які б знайомили їх з різними галузями знань, їхньою історією і основними проблемами для вивчення; до обов'язкових предметів на другому курсі повинні входити предмети, які б закладали теоретичне підґрунтя, на якому вибудовуватиметься «піраміда» освіти, третій і четвертий курси повинні частково включати дисципліни за вибором і вони повинні «вписуватися» в спеціалізацію; заборонити лекції і замінити їх на заняття методом «конференції» – заняття у невеликих групах для неофіційного обговорення проблематики досліджень [2].

Студенти визначили основне завдання вищого навчального закладу: коледж повинен орієнтуватися на виховання загальної культури, а не лише навчати професії, слід навчати студентів жити, а не вчити як заробляти, з іншого боку, вони вважали, що слід уникати нерозумного поділу безглуздої інформації між предметами, а навпаки намагатися вибудовувати програму у формі піраміди, направленої на досягнення мети. Навчання повинно мати напрям і мету.

Найбільшій критиці піддавалися питання викладання, методика оцінювання викладання, навчальний план, підготовка викладачів, діяльність відділу роботи зі студентами, стандарти, норми і правила. Також розглядалися питання проведення іспитів, методи викладання, стосунки між викладачами і студентами, спеціалізація, студентська діяльність, пропуски, спорт, братства та товариства, дисципліна, стипендії і кредити [4, 291]. Ми вважаємо, що вищі навчальні заклади України також можуть залучати студентів до виконання певних завдань, особливо коли виникає необхідність акредитації, розробки перспективного плану розвитку вищого навчального закладу, перегляду концепції розвитку університету, визначення пріоритетів фінансування, забезпечення гуртожитків.

Можливість змінити ситуацію і покращити якість освіти у навчальних

закладах залежить від бажання змінити стереотипи сприйняття студентів викладачами і викладачів студентами та активніше залучати останніх до управління навчально-виховним закладом [3, 125].

ЛІТЕРАТУРА

1. Barnard College. Student Self-Determination // Survey, XLVIII. – May 1922. – P. 217–218.
2. Dartmouth College, Senior Committee // The Report on Undergraduate Education. Part I. – 1924.
3. Hawes L. C., Trux IV H. R. Student Participation in the University Decision-Making Process // The Journal of Higher Education. – February 1974. – Vol. 45. – No. 2. – P. 123–134.
4. Patton L.K. Undergraduate Student Report // The Journal of Higher Education. – June 1932. – Vol. 3. – No. 6. – P. 285–293.
5. Shaffer J.C. Students in the Policy Process // The Journal of Higher Education. – May 1970. – Vol. 41. – No. 5. – P. 341–349.